

ATHENÆUM.

ÖTÖDIK ÉV.

Első félév.

Pest, januarius' 31. 1841.

13. szám.

Tartalom: Vallatások. Folytatás (Kossovics Károly). — Literatura: Guzmics' Ődipusa és Iphigeniája. Folytatás (Húnfalvi). — Egy iskolai történet. Vége (Garády). — Tárca: Előleges kérelem Csaplovichhoz (Szontagh Gusztáv). — Magyar ját. krónika. — Literatúrui mozgalmak (S. F.).

Vallatások.

VI.

Önkényes vallatás' a' vádlottnak olly magános, 's úgy irányzott kérdőre vétele, hogy tőle a' vádba foglalt bűn' elismerése minden körülményei' fölfedeztével kieszközöltessék.

Fő feltétele tehát a' vádlott' tökéletes elszigetelése (Isolirung) a' nyomozó 's vallatónak már ismeretes adatok szerint czélszerűleg 's mesterségesen elrendezett kérdések, kísértések (suggestio), rögtöni előmutatásokkal megfélemtetése, szóval, bizonyos erkölcsileg kínzópadra tétele, hogy a' cselkérdések' szövvényébe magát mintegy önkényt 's véletlen behálózza.

Két ok látszik igazolni az önkényes vallatást: a) hogy a' szántsándékos önelismerés minden bizonyítványoknál erősb, 's így más bizonyítványok' hiában azokat pótolja, a' megítélőket pedig erősíti. És

b) mivel föltétetik, hogy a' vádlott törvényes hatóságának kérdésire társasági alávetésből felelni köteleztetik, rajta tehát vallatás által semmi erőszak nem követtetik el, sőt csak az, mi erkölcsileg magában jó t. i. igazság' kivallása kívántatik.

VII.

Öntettét, hibáját elismerni a' belső törede-

lem, bánat, és erkölcsi érzélem' első 's legbizonyosb jele. Ha ez önkényt, és jó föltétellel történik, a' jobbulás' csalhaflan bizonyosága.

'S valóban legnagyobb erkölcsi, sőt vallásos nyomadéku ott, hol az a' szabad akarat, 's független állapot' eredménye. Hol azzal semmi kényszerítő előzmények, semmi sajnós következmények nem párosítvák.

Azonban tekintsük az állapotot, és czélt, mellyben, és mellyből fenytő rendszerben az önkényes vallatás' történik.

Az állapot a' vádlott' részéről kényszerített, következésképp védelmi. Mert kényszerített állapotban önkénytességnek, szabadakaratnak, ellenkezés nélkül helye nem lehet, csak a' kitelhető védelemnek. A' czél a' vádlott ellen, úgy szólva, önjakai' mondásiból szerzendő bizonyítvány.

Mind a' két tekintet összeütközik a' természeti szabadsággal, az igazság-szolgáltatás' jőzan elveivel. Mert az embert védelmi állapotjában önvádolásra, szóval, vagy tettel kényszeríteni, nem egyéb természeti jogain elkövetett erőszaknál. Mert továbbá minden fénytő ítélet három külön erkölcsi személyből áll, u. m. bíróból, kit az ítélethozás, vádlóból, kit a' vádelőterjesztés, és behizonyítás; és vádlottból, kit a' védelem illet. Már pedig önkényes vallatásban a' vádlott a' vádlónak kö-

telessége' pótolására, t. i. maga ellen nyújtandó bizonyítványokra kényszerítettetik.

VIII.

Az önkényes vallatásokat még azon két ok sem igazolhatja: 1) hogy nélkülök a' rejtélyes bűnök, és czimborák soha napfényre nem hozathatók, és 2) hogy a' vádlottnak nemcsak magát vádolni, hanem menteni kitisztítani is szabad.

A' rejtélyes csinek, vagy rejtélyesek az országzárda, és bizonyosak a' sikerre, azaz végbevitt tette, vagy rejtélyesek mind a' kétfőre nézve.

Első esetben a' vádlott gyanúból fogatott el, de a' tett, csin bizonyos, kezében vannak tehát a' hatásának a' bűn' minden körülményei, mikből az országza iránt bizonyosságra juthasson. Ha mind ezeket kimerítve célhoz nem juthatott, valljon hol gyökerezheti jogát vallatással kínzani, kényszeríteni a' vádlottat önvádlására. Nemde nagyobb igazsággal harczol e' mellett a' gyanu' alaptalansága, és e' sikeretlenség által nem nyer-e önvédelmi nyomossága?

A' czimborák' kivallása, ha sorsa, 's bűne' enyhítéseül szolgál, ritkán mulasztja azt el a' vádlott önvédelemkép előhozni. Ha ügyét nehezítené, önkényes vallatás' útján egyéb adatok' hiában soha sem jövend napfényre, minden kényszerítő eszköz pedig, és sajtolás erőszak, és a' szabad védelmi jog' sértése.

A' hatóság' gondja 's kötelessége a' czinokosokat kifürkészni, mi joggal kívánhat tehát e' részben attól, kit megtámadott, gyámolt és pótolást? Mikép sürgetheti, hogy a' vádlott vádlóvá változzék? 'S valljon biztosan alapíthatja-e mindenkor követeléseit, üldözéseit annak merő vallomásain.

Ha a' vádlottnak önkényes vallomásban magát menteni kitisztítani szabad, minek akkor amaz ünnepélyes ostrom, mely alá a' tisztviselő, vagy törvényszék által vettetik? Minek ama' kérdések' szövevénye, mikkel fárasztatik? Mi okból ama' külön rendszabályok, korlátok, elzárások, mikkel vallatás előtt és után szorítottatik? Nemde mind annyi cselek, mind annyi erkölcsi kényszerítések oda irányozvák, hogy a' vádlott' bűnössége mindenkép kieszközltesse, ártatlansága', szabad védelme' rovására, sőt szembetűnő veszélyére? Ugyan is Tekintsük kevésbé a' vallatásokat kivite-

lők' módjára, 's bizonyítványi erejökre nézve lélektani oldalról.

IX.

A' vádlott előállítás' ideje óta egész világtól elkülönöztetik addig, míg kérdőre nem vettetik. Aztán egy, vagy két birói személy előtt titkon, és elzártan vallatik.

A' kérdések' száma, 's mineműsége a' vallatók' kényétől, 's jó belátásától függ. A' vallatás félbeszakaszthatatik, bizonytalan időre elhalasztathatik. Így a' letartóztatás is tetszés szerint hosszíthatatik, sőt különféle ürügyek alatt határtalanul lehet.

Mennyi korlát, mennyi önkény! Befogatni, vallatni, 's büntetni valljon nem egyszerű-e illy rendszer mellett? Elzárni ott és akkor minden közösüléstől a' vádlottat legmeghittebbjével, szíve' legrokonabbjaival, midőn ügyében tanácsra, segélyre, védelemre a' legnagyobb szükség, valljon nem lélekrázó, nem lesújtó, érzelmiasztó helyzet olykor, midőn szabadság, élet, minden kockáztatik?

Milly hatalomnak, milly polgári szerződésből van joga a' vádlott személye' bátorítása után, az igazságszolgáltatás' elemi fogalmai ellen, illy erőszakot követni el a' szabad védelem' természetjogán, mi nélkül minden bíróság csak rendszerezett, megtörvényesített önkény 's zsarnokosság?

Mi csalatás, szemfényvesztés ekkép tiporni, sőt a' vallatás' különféle ürügyei alatt a' befogatást bizonytalanul halasztani, 's eme' legsajnosb bizonytalanság által a' vádlott perczeit keseríteni, lassú epedésben előlni!

A' vallatás tehát nemcsak magában mint szabad védelem-sértő, hanem módjára nézve is mint erkölcsileg sanyargató, az önkénynek tág rést nyitó eszköz igazságtalan, és komolyabb megfontolás után senki üres érzélgésnek nem nézendí fentebbi kifakadásainkat.

Kossovics Károly.

(Vége következik.)

Literatura.

Hellen classicusok magyar fordításokban, kiadja a' m. tud. társaság. I. kötet. Ödipus a' király, Sophocles' színműve, és Iphigenia Aulisban, Euripides' színműve, az eredeti hellenből fordította Guzmics Izidor, apát, m. tud. társasági tiszt. tag. N8r. 204 l. Ára 1 ft 12 kr cp.

(Folytatás.)

Harmadik szén.

517. λόγουςιν ἐν ἑργοῖσιν — gyengén van fordítva így: szófordulatokkal ügyekszem, vagy tétell.